

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО ЗАСТРАХОВАНЕ И ФИНАНСИ - СОФИЯ

ПРАВИЛНИК

ЗА УЧЕБНАТА ДЕЙНОСТ НА ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ ПО ЗАСТРАХОВАНЕ И ФИНАНСИ

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този правилник регламентира организацията, управлението и контрола на учебната дейност във Висшето училище по застраховане и финанси, наричано по-нататък „висшето училище” или „училището”.

Чл. 2. (1) Във висшето училище се приемат и обучават:

1. български и чуждестранни граждани за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър“ и „магистър” по специалности от професионалното направление „Икономика”;

2. докторанти за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по акредитирани докторски програми;

3. специализанти и курсисти за повишаване на тяхната професионална квалификация или за придобиване на нова професия.

(2) Обучението във висшето училище се осъществява срещу заплащане на такси от студентите, докторантите, специализантите и курсистите или чрез договор от физически и юридически лица.

(3) Таксите за обучение по ал. 2 се утвърждават от президента по предложение на ректора на висшето училище и се публикуват на интернет страницата на училището.

(4) Приемането на студенти, докторанти, специализанти и курсисти във висшето училище се регламентира с отделни наредби, приети от Академичния съвет.

Чл. 3. (1) При обучението във висшето училище не се допускат привилегии и дискриминация, свързани с раса, народност, етническа принадлежност, пол, социален произход, политически възгледи, вероизповедание, физически вреждания, семейно положение, възраст и

други признаци.

(2) Обучението във висшето училище е независимо от идеологии, политически доктрини и религиозни убеждения. То се осъществява на демократично-плюралистична основа в духа на общочовешките ценности, националните традиции и международните образователни стандарти.

Глава втора **УЧЕБЕН ПРОЦЕС ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ**

Чл. 4. (1) Студентите във висшето училище се обучават в различни специалности и форми.

(2) Специалностите се определят от Академичния съвет по предложение на ректора в рамките на професионалното направление „Икономика“.

(3) Формите на обучение по отделните специалности са редовна, задочна и дистанционна.

(4) Обучението на студенти в дистанционна форма във висшето училище се регламентира с отделен правилник, приет от Академичния съвет.

Чл. 5. (1) Обучението на студентите се осъществява чрез формиране на учебни потоци и учебни групи.

(2) Броят на учебните потоци и учебните групи се определя от ректора.

(3) Списъците на студентите по учебни потоци и учебни групи се изготвят от дирекция „Учебна дейност“;

Чл. 6. (1) Обучението на студентите в отделните специалности в образователно-квалификационната степен „бакалавър“ им осигурява:

1. Получаване на задълбочена представа за професионалното направление и специалността;

2. овладяване на широкопрофилни теоретични знания и придобиване на умения за самостоятелна практическа работа и работа в екип;

3. способности за адаптивност в съответствие с изменящите се условия при реализирането им като специалисти;

4. условия за образователна мобилност и международна сравнимост на получаваните знания и придобитите способности.

(2) Подготовката на придобилите висше образование на образователно-квалификационната степен „бакалавър” им дава възможност:

1. да упражняват професии съобразно придобитото образование и професионалната им квалификация;
2. да продължават обучението си в степента „магистър” при определени условия;
3. да участват в различни форми на продължаващо обучение.

(3) Основните направления на обучението в образователно-квалификационната степен „магистър” и знанията и уменията, които то осигурява на студентите, се регламентират с наредбата за приемане и обучение на студенти в тази степен, приета от Академичния съвет.

Чл. 7. Студентите се дипломират след като са изпълнили всички задължения, предвидени в учебния план за специалността и формата на обучение. На тази основа те получават диплома за завършено висше образование на образователно-квалификационната степен „бакалавър” или „магистър” по съответната специалност с професионална квалификация „икономист”.

Чл. 8. Обучението на специализантите и курсистите се осъществява от Центъра за продължаващо и професионално обучение към висшето училище съгласно изискванията на приетия за него правилник от Академичния съвет.

Глава трета

УЧЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЯ ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ

Чл. 9. Обучението на студентите в отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение се осъществява на основата на предварително утвърдена учебна документация.

Чл. 10. (1) Учебната документация по чл. 9 включва:

1. квалификационни характеристики;
2. учебни планове;
3. учебни програми по отделните дисциплини;

4. графици на учебния процес;
5. разписания за аудиторната заетост.

(2) Учебната документация за дистанционната форма на обучение включва допълнително:

1. списък на екипа, провеждащ и осигуряващ обучението по съответната дисциплина;
2. справочник за организацията на достъпа до информационни ресурси;
3. списък на техническите и комуникационните средства;
4. система на изпитване и оценяване, включваща средства за контрол и прозрачност на изпитните процедури;
5. система за контрол на качеството на обучението.

Чл. 11. Съдържанието, разработването, приемането или утвърждаването на учебната документация по чл. 10 и нейното обновяване се регламентира с Методическия стандарт за учебната документация във висшето училище.

Чл. 12. Учебната документация за отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение по чл. 10, т. 1, т. 2, и т. 3 се съхраняват от научния секретар и декана, т. 4 и т. 5 се съхранява в дирекция „Учебна дейност” на висшето училище.

Глава четвърта **ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ, ОРГАНИЗАЦИЯ И** **КОНТРОЛ НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС ВЪВ ВИСШЕТО** **УЧИЛИЩЕ**

Чл. 13. Органи за управление на учебния процес във висшето училище

1. Академичният съвет;
2. Ректорът;
3. Заместник-ректорът;
4. Съветът на академичната програма;
5. Деканът на академичната програма;
6. Катедреният съвет;
7. Ръководителят на катедрата;
8. Дирекция „Учебна дейност

Чл. 14. Академичният съвет:

1. провежда образователната политика на висшето училище;
2. определя специалностите, образователно-квалификационните степени и формите, по които се осъществява обучението на студентите във висшето училище;
3. приема квалификационните характеристики и учебните планове на отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение и извършва промени в тях;
4. извършва промени в наименованията на специалности, закрива специалности и открива нови специалности във висшето училище;
5. приема доклади за резултатите от проведените анкети сред студентите във висшето училище и за тяхната успеваемост. Обсъжда състоянието на учебния процес, успеваемостта на студентите и качеството на осъществяваното обучение и административното обслужване на студентите във висшето училище и приема мерки за тяхното подобряване;
6. приема доклади и документацията към тях във връзка с акредитациите на висшето училище и процедурите по следакредитационно наблюдение и контрол във висшето училище;
7. решава и други въпроси във връзка с учебната дейност на висшето училище, по предложение на ректора.

Чл. 15. Ректорът:

1. ръководи и контролира цялостния учебен процес във висшето училище;
2. разрешава със заповед прекъсването на обучението на студенти, възстановяването на студентски права и обучението по втора специалност или в съкратени срокове;
3. решава спорните въпроси, свързани със записването, отстраняването и преместването на студенти от една специалност или форма на обучение в друга, от едно висше училище в друго, прекъсването на обучението на студенти и възстановяването на студентски права, както и промяната в сроковете за обучение на студентите;
4. решава окончателно всички въпроси свързани със статута на студентите;
5. по своя преценка внася учебни въпроси за обсъждане от Академичния съвет;
6. решава и други въпроси във връзка с обучението на студентите съгласно правомощията му по Закона за висшето образование, Правилника за устройството и дейността на висшето училище и другите вътрешни актове на училището.

7. разрешава обучението по втора специалност за бакалавърска степен.
8. приема решения за привличане на изявени специалисти от практиката при обучението на студентите във висшето училище;

Чл. 16. Заместник-ректорът, на когото ректора е възложил да отговаря за учебната дейност:

1. подпомага дейността на ректора по учебните въпроси и го представлява в случаите, когато е упълномощен от него
2. организира учебната дейност във висшето училище и носи отговорност за нея;
3. организира и координира подготовката на документацията във връзка с акредитациите и следакредитационното наблюдение и контрол във висшето училище;
4. контролира разработването и обновяването на учебната документация за отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение;
5. контролира нормалното протичане на учебния процес в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове за висшето образование в страната и вътрешните правила на висшето училище;
6. контролира функционирането на системата за управление на качеството във висшето училище;
7. контролира обсъждането на учебните програми по отделните учебни дисциплини в катедрите и Съвета на академичната програма;
8. внася в Академичния съвет доклади за състоянието на учебния процес и качеството на осъществяваното обучение във висшето училище и мерки за тяхното подобряване, за резултатите от въвежданите анкети сред студентите във висшето училище и за тяхната успеваемост;
9. организира разработването на системата за натрупване и трансфер на кредити на висшето училище и осъществява контрол за нейното въвеждане и ефективно функциониране;
10. организира и ръководи записването на приетите студенти;
11. решава и други въпроси във връзка с учебната дейност в рамките на предоставените му правомощия от ректора или от Академичния съвет.

Чл. 17. (1) Съветът на академичната програма се състои от 11 до 15 членове и включва заместник-ректора по учебната дейност, декана на академичната програма, ръководителите на катедрите, директора на дирекция „Учебна дейност“, преподаватели на основен трудов договор и студенти във висшето училище, избрани от Академичния съвет.

(2) Съветът на академичната програма:

1. обсъжда проектите на квалификационните характеристики и учебните планове на специалностите към академичната програма и промените в тях;
2. приема учебните програми по отделните учебни дисциплини, за чието преподаване отговарят катедрите към академичната програма;
3. организира учебно-методическото осигуряване на специалностите в дистанционна форма на обучение, което включва подготовка на учебна документация и разработване на електронни учебни курсове и ресурси;
4. обсъжда учебната дейност и качеството на осъществяваното обучение от катедрите към академичната програма и взема решения по тях;
5. изпълнява и други функции съгласно Правилника за устройството и дейността на висшето училище.

Чл. 18. Деканът на академичната програма:

1. контролира разработването и обновяването на учебната документация на специалностите към академичната програма;
2. предлага на Академичния съвет приемането на квалификационните характеристики и учебните планове на специалностите към академичната програма и промените в тях;
3. след обсъждане в Съвета на академичната програма предлага на заместник-ректора по учебната дейност мерки за подобряване на учебния процес и качеството на осъществяваното обучение към академичната програма и висшето училище;
4. контролира учебната и административната дисциплина на преподавателите и студентите, като при необходимост внася за обсъждане в Съвета на програмата и Академичния съвет мерки за нейното подобряване;
5. изпълнява и други функции съгласно Правилника за устройството и дейността на висшето училище.
6. предлага на ректора състава на изпитната комисия за държавния изпит по съответната специалност или за защита на дипломни работи и организира тяхното провеждане.

Чл. 19. Катедреният съвет:

1. разработва и обсъжда учебната документация за специалностите към катедрата и налагащите се промени в нея;
2. определя преподаватели, които осъществяват базовата и специалната подготовка на студентите в специалностите към катедрата;
3. обсъжда учебната дейност и качеството на осъществяваното обучение в специалностите към катедрата и взема решения по тях;
4. организира провеждането на преддипломния стаж на студентите,

който е предвиден в учебните планове на специалностите към катедрата;

5. обсъжда всички възникнали въпроси във връзка с обучението на студентите в специалностите към катедрата и предприема мерки за тяхното решаване.

6. разглежда и приема на заседание индивидуалните планове на преподавателите.

Чл. 20. Ръководителят на катедрата:

1. ръководи и представлява катедрата;

2. организира разработването и приемането на учебната документация за специалностите към катедрата;

3. разпределя учебната работа между преподавателите, осъществяващи базовата и специалната подготовка на студентите от специалностите към катедрата;

4. контролира разработването, изпълнението и отчитането на индивидуалните планове за учебната работа на преподавателите в катедрата на трудов договор във висшето училище;

5. след обсъждане в катедрения съвет предлага на декана на академичната програма мерки за подобряване на учебния процес и качеството на осъществяваното обучение в специалностите към катедрата.

Чл. 21. (1) Учебният процес във висшето училище се организира и контролира от дирекция „Учебна дейност”.

(2) Дирекция „Учебна дейност”:

1. подпомага разработването на учебната документация за отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение и осигурява условия за нейното съхранение;

2. осъществява записването на приетите студенти, създава и поддържа база данни за тяхното положение до завършването на висшето образование или отписването им от висшето училище;

3. изготвя графици на учебния процес и разписания за аудиторната заетост на студентите в редовна и задочна форма на обучение и осъществява контрол за тяхното спазване;

4. изготвя отчети за учебния процес и успеваемостта на студентите, както и информация за тяхното изпитно състояние след приключване на ликвидационната сесия за текущата учебна година;

5. осъществява контрол за вписване на оценките в главната книга от преподавателите в сроковете по чл. 25, ал. 2, т. 4 и чл. 59, ал. 4;

6. организира подготовката на дипломите за висше образование и приложенията към тях;

7. изготвя исканите от студентите академични справки, уверения, служебни бележки и други подобни документи;

8. участва в организирането и провеждането на кандидатстудентските

кампании, както и в изготвянето и актуализацията на кандидатстудентския справочник за висшето училище;

9. изпълнява и други функции във връзка с учебната дейност, възложени от заместник-ректора по учебната дейност, ректора или Академичния съвет.

(3) Центърът за дистанционно обучение осъществява технологичното и техническото осигуряване на дистанционното обучение във висшето училище, както и за обучение в онлайн среда.

Чл. 22. (1) Координацията на дейностите по обучението на студенти по съвместни програми с български и чуждестранни висши училища се осъществява от академичен координатор на тези програми, определен от ректора.

(2) Академичният координатор на програмите по ал. 1:

1. поддържа контакти с чуждестранните висши училища и с преподавателите във висшето училище, участващи в обучението на студенти по съвместни програми;

2. организира дейностите, свързани с обучението на студенти по съвместни програми;

3. осъществява контрол на обучението на студенти по съвместни програми;

4. приема документите на кандидатите за обучение по съвместни програми;

5. изпълнява и други функции, възложени от ръководството на висшето училище;

(3) Координацията на обучението на студенти по съвместни програми с български висши училища се осъществява от щатни преподаватели във висшето училище, определени със заповед на ректора.

Глава пета

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ

Чл. 23. Учебната дейност във висшето училище се осъществява от преподаватели на трудов или граждански договор (хонорувани преподаватели) в училището и от гост-преподаватели.

Чл. 24. Преподавателите във висшето училище имат право:

1. да разработват и преподават учебното съдържание на преподаваните дисциплини свободно, като се съобразяват с изискванията на учебната документация за специалността, развитието на световната наука и потребностите на практиката;

2. да използват резултатите от научните си изследвания в осъществяваната от тях учебна дейност;
3. да използват материалната и информационната база на висшето училище за нуждите на преподавателската си работа;
4. да освобождават от изпит с оценка не по-ниска от „много добър (5)“ или да лишават от право на явяване на изпити студенти по дадена учебна дисциплина на базата на първите два елемента на крайната оценка, формирана по реда на чл. 37, ал. 3, т. 1-3 и предварително обявени други условия

Чл. 25. (1) Преподавателите във висшето училище са длъжни:

1. да изпълняват преподавателските си задължения добросъвестно и професионално в съответствие с изискванията на утвърдената учебна документация и вътрешните актове на висшето училище;
2. отчитат извършената от тях дейност по ред, определен със заповед на ректора.
3. да осигуряват на студентите часове за консултации в удобно за двете страни време;
4. да са лоялни към висшето училище и да пазят доброто му име.
5. да водят списъци за присъствието на студентите в редовната и задочната форма на обучение на учебните занятия (лекциите и семинарите) по преподаваните дисциплини и полагат подписите си срещу тях в студентските книжки, когато съответните студенти са присъствали най-малко на половината от учебните занятия по дадената дисциплина, които се полагат на последното занятие по съответната дисциплина или до 7 дни след провеждането му, ако на него не са присъствали някои студенти;
6. да участват в заседанията на катедрите и на ръководните органи във висшето училище, ако са избрани в такива органи, както и в организираните от него образователни, научни и други официални мероприятия;
7. да изпълняват в срок възложените им задачи от ректора или от упълномощено от него лице;
8. да не осъществяват политическа и религиозна дейност по време на учебните занятия със студентите и на територията на висшето училище;
9. да спазват нормите на Етичния кодекс на академината общност във висшето училище.
10. Да участват в медийни изяви, като преподаватели на ВУЗФ, след предварително съгласуване с ректора на висшето училище;
11. да осигуряват записи на изнесените лекции, които да бъдат използвани за целите на преподаване във Висшето училище по застраховане и финанси.

(2) Преподавателите-титуляри на съответните учебни дисциплини, са длъжни също така:

1. да изготвят учебни програми по преподаваните от тях учебни дисциплини и оповестяват по подходящ начин описания на дисциплините, включващи заглавия и последователност на темите от учебното съдържание, препоръчителна литература, форми за проверка на знанията и уменията на студентите и начин на формиране на изпитната оценка;

2. да наблюдават, контролират и подпомагат асистентите, които водят семинарни занятия по учебните им дисциплини;

3. да провеждат предвидените в учебните планове семестриални изпити със студентите, като осигуряват на тях присъствието на асистентите си;

4. да вписват оценките в студентските книжки и изпитните протоколи не по-късно от три дни след провеждане на изпита, а в главната книга – не по-късно от седем дни след провеждане на изпита на поправителната сесия;

5. да управляват профила и материалите по дисциплината в платформата за дистанционно обучение.

(3) При системно неизпълнение на задълженията по ал. 1 и 2 ректорът може да санкционира съответните преподаватели с определените наказания в чл. 188 от Кодекса на труда по установения в него ред.

(4) Да уведомяват заместник-ректора по учебната дейност, както и Учебен отдел при промяна в графика и други изменения свързани с учебния процес.

Чл. 26. (1) Задължителната годишна аудиторна заетост (лекции и семинарни занятия) на хабилитираните преподаватели на основен трудов договор във висшето училище е 250 академични часа. Трудовото възнаграждение се изплаща пропорционално на определената учебна натовареност, освен ако не бъде наредено друго от президента на ВУЗФ.

(2) Задължителната годишна аудиторна заетост на нехабилитираните преподаватели с образователната и научна степен „доктор” на основен трудов договор във висшето училище е 340 академични часа.

(3) Задължителната годишна аудиторна заетост на нехабилитираните преподаватели без образователната и научна степен „доктор” на трудов договор във висшето училище е 360 академични часа.

(4) Продължителността на един академичен час е 45 минути.

(5) При наличието на обективни причини (промяна в учебните планове, ползване на творчески отпуск, продължителна специализация в чужбина, продължителен отпуск по болест и други подобни причини) с решение на Академичния съвет може да се определи по-малка годишна

аудиторна заетост на съответния преподавател за дадена учебна година от определените нормативи по ал. 1-3.

(6) Аудиторната заетост по ал. 1-3 се допълва до 560 часа с извънаудиторна заетост за учебни, изследователски и други дейности по нормативи, утвърдени от ректора.

(7) Когато обучението се осъществява на английски език, един академичен час се смята за два часа аудиторна заетост.

Чл. 27. За аудиторна заетост се признават реално взетите часове, както и пропуснатите часове поради официално обявени неучебни и празнични дни или организирани мероприятия от висшето училище.

Чл. 28. (1) Заместник-ректорът има право на не по-малко от 50 на сто годишна аудиторна заетост, а деканът на академичната програма и ръководителите на катедрите – на не по-малко от 75 на сто годишна аудиторна заетост от определения норматив по чл. 26, ал. 1 и 6.

(2) Ректорът може да няма преподавателска заетост.

Чл. 29. (1) Преподавателите на трудов договор във висшето училище разработват за всяка учебна година индивидуални планове за своята заетост по установения образец.

(2) Индивидуалните планове за заетостта се изготвят в срок до един месец от започване на учебната година и се подписват от ръководителя на катедрата, след което се представят в дирекция „Учебна дейност“ за утвърждаване от ректора.

Чл. 30. (1) Заетостта на преподавателите се отчита след приключване на учебната година и на тази основа се определя изпълнението на индивидуалните планове за заетостта.

(2) Отчетите за изпълнението на индивидуалните планове за заетостта се изготвят от отделните преподаватели в срок до един месец след започване на новата учебна година, след което се представят в дирекция „Учебна дейност“.

(3) Неизпълнението на индивидуалните планове за заетостта по обективни причини се признава от Академичния съвет.

(4) Преизпълнението на норматива за аудиторната заетост се заплаща по тарифата утвърдена от президента на висшето училище, ако е изпълнена допълващата извънаудиторна заетост до норматива по чл. 26, ал. 6. Часовете за научно консултиране на кандидат-докторанти или за научно ръководство на докторанти във висшето училище, които са над норматива по член 26, ал. 1 и 2, не се заплащат.

(5) Преизпълнението на аудиторната заетост на лицата по чл. 28, ал. 1 се заплаща, когато е над норматива на годишната аудиторна заетост по чл. 26,

ал. 1 и е изпълнена определената им намалена извънаудиторна заетост с решението по чл. 28, ал. 2.

(6) Пропуснатите часове поради официално обявени неучебни и празнични дни или организирани мероприятия от висшето училище се включват в отчетите за изпълнението на индивидуалните планове за учебната работа, но не се заплащат в случаите по ал. 4 и 5.

(7) Отлагане на учебни занятия по разписанията за аудиторната заетост на студентите и заместване на преподаватели от други лица по обективни причини става с разрешение на заместник-ректора по учебната дейност след подадена молба до него.

(8) Отложените учебни занятия в случаите по ал. 8 се провеждат допълнително, денят и времето за което се съгласуват с дирекция „Учебна дейност“.

(9) Директорът на дирекция „Учебна дейност“ изготвя справка за изпълнението на индивидуалните планове за заетостта на отделните преподаватели и за преизпълнението на норматива за аудиторната заетост, без пропуснатите часове по ал. 7, която се предоставя на ректора в края на академичната година.

Чл. 31. (1) Учебната работа на преподавателите на граждански договор и на гост-преподавателите във висшето училище се определя в сключените с тях договори.

(2) Възнаграждението на преподавателите на граждански договор се определя по утвърдената от президента на висшето училище тарифа и се изплаща всеки месец след отчитане на извършената учебна работа за съответния месец съгласно сключения договор.

(3) Възнаграждението на гост-преподавателите се определя в сключените с тях договори.

Чл. 32. (1) Учебни занятия със студентите в бакалавърската и магистърската степен могат да се провеждат и от гост-лектори след разрешение на ректора и уведомяване за това на дирекция „Учебна дейност“, на които присъстват и титулярите на съответните дисциплини.

(2) По дадена дисциплина могат да се провеждат не повече от две лекции от гост-лектори в рамките на разписанията за аудиторната заетост за семестър, като тяхното съдържание трябва да е съобразено с темите по дисциплината.

(3) Лекции на гост-лектори над определения брой по ал. 2 се провеждат като извънаудиторна форма на заетост на студентите. По този начин се провеждат и открити лекции за всички обучавани студенти по отделните специалности във висшето училище.

Глава шеста

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА СТУДЕНТИТЕ ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ

Чл. 33. (1) Приетите студенти във висшето училище се записват в главната книга, получават персонален идентификационен (факултетен) номер и им се издават студентски книжки, с което придобиват статут на студенти във висшето училище.

(2) Студентските книжки се подписват от декана на академичната програма и ректора и се подпечатват с печата на висшето училище.

(3) Статутът на студент във висшето училище се загубва при:

1. дипломиране;
2. отстраняване от висшето училище;
3. преместване в друго висше училище.

Чл. 34. Студентите във висшето училище имат право:

1. да се обучават по втора специалност и в съкратени срокове, включително по индивидуален план, както и да се преместват от една специалност или форма на обучение в друга при предвидените в правилника условия;

2. да продължават обучението си или част от него и да се обучават по отделни учебни дисциплини в друго висше училище в страната и в чужбина на основата на международни програми и многостранни или двустранни договори и споразумения;

3. да прекъсват обучението си и да го продължават при предвидените в правилника условия;

4. да избират учебни дисциплини от избираемите и факултативните дисциплини, предвидени в учебните планове на отделните специалности, образователно-квалификационни степени и форми на обучение;

5. да ползват безплатно услугите на Центъра за кариерно развитие към висшето училище, които включват намиране на подходяща работа, организиране на студентски стажове и други мероприятия по време на обучението им във училището и след завършването му;

6. да отсъстват от учебни занятия при заболяване или по други уважителни причини, което се удостоверява със съответни документи;

7. да напускат висшето училище по тяхно желание;

8. да се преместват в друго висше училище;

9. да подават писмени жалби до ректора, заместник ректорите и декана на академичната програма, свързани с обучението и административното обслужване във висшето училище;

10. да правят писмени предложения и искания до ректора за подобряване на качеството на учебния процес.

Чл. 35. (1) Студентите във висшето училище са длъжни:

1. да се записват за съответния курс и да заплащат семестриалната такса за обучение в определените срокове;

2. да посещават редовно учебните занятия съгласно разписанията за аудиторната заетост и да спазват необходимата дисциплина за тяхното нормално провеждане;

3. да изпълняват задълженията си, предвидени в учебната документация за специалността;

4. да полагат семестриалните изпити в определените срокове;

5. да представят при първоначално записване в дирекция „Учебна дейност” декларация за здравното осигуряване и своевременно да уведомяват дирекцията при промяна на здравно-осигурителния им статус (за студентите в редовна форма на обучение на възраст до 26 години);

6. да спазват учебна дисциплина на територията на висшето училище;

7. да са лоялни към висшето училище и да пазят доброто му име в училището и извън него.

(2) Студентите имат и други задължения, регламентирани в Закона за висшето образование, Правилника за устройството и дейността на висшето училище, другите вътрешни актове и подписаните от тях и ректора договори за обучение в училището.

(3) При неспазване на задълженията по ал. 1 ректорът може да санкционира съответните студенти с предвидените наказания по чл. 46, ал. 1 от Правилника за устройството и дейността на висшето училище.

(4) Когато студент в задочна или дистанционна форма на обучение се премести в редовна форма, той е длъжен да подаде в срок до 14 дена от промяната на формата на обучение в дирекция „Учебна дейност” изискващата се по ал. 1, т. 5 декларация за здравноосигурителния му статус. При неподаване на декларация здравното осигуряване на съответния студент е за негова сметка.

(5) На студентите във висшето училище не се разрешава:

1. ползването на мобилни телефони, записващи аудио и визуални устройства и други технически средства по време на учебните занятия (лекциите и семинарите) и изпитите по отделните дисциплини;

2. излизането от учебните зали и влизането в тях по време на учебните занятия без разрешение на преподавателите;

3. внасянето на хранителни продукти и кафета в учебните зали, библиотеката и книжарницата на училището;

4. пушенето на цигари в учебните зали, библиотеката, книжарницата, сервизните помещения и коридорите на училището;

5. явяването на изпити без студентски книжки.

(6) Със заповед на ректора се определят академични наставници (тютори) на студентите в отделните курсове в бакалавърската степен от щатните преподаватели във висшето училище.

(7) Академичните наставници (тюторите):

1. запознават студентите с техните права и задължения;

2. консултират студентите по учебни и други въпроси, свързани с обучението им във висшето училище;

3. провеждат срещи със студентите за подобряване на посещаемостта на учебните занятия и успеваемостта им;

4. поддържат контакти със студентския съвет към висшето училище и подпомагат неговата дейност;

5. информират ректора или заместник-ректора на висшето училище за поставените въпроси при срещи или разговори със студентите, по които е необходимо да се предприемат съответни мерки.

Чл. 36. (1) За подобряване на посещаемостта на учебните занятия и дисциплината при тяхното провеждане се създава дисциплинарен съвет към висшето училище, чийто състав се определя със заповед на ректора.

(2) Дисциплинарният съвет разглежда доклади на преподаватели за системно отсъстващи студенти от учебните занятия и случаи на нарушаване на дисциплината от студенти, като:

1. неакадемично поведение по време на учебните занятия;

2. лошо отношение към преподавателите и студентите;

3. ползване на мобилни телефони, записващи аудио и визуални средства, както и други технически средства по време на учебните занятия;

4. напускане на учебните занятия без разрешение на съответния преподавател и други подобни прояви.

(3) Дисциплинарният съвет може да кани на заседанията си съответните студенти или да иска писмени обяснения от тях.

(4) Дисциплинарният съвет може да разглежда и провинения на преподаватели, свързани със задълженията им по чл. 25, и да прави предложение до ректора за предприемане на конкретни мерки спрямо тях.

Чл. 37. (1) За подобряване на посещаемостта на учебните занятия във висшето училище се въвежда задължителна заверка на семестрите на студентите в редовната и задочната форма на обучение.

(2) По време на последното занятие със студентите всеки преподавател е длъжен да завери книжките им, което става чрез полагане на подпис в полето, където е изписана съответната дисциплина.

(3) Преподавателите дават заверки само на студентите, които са присъствали на не по-малко от 50 на сто от учебните занятия.

(4) В ситуация на онлайн учебен процес заверяването се изразява в

допускане до изпит чрез попълване на графа „допуснат“/“недопуснат“ в присъствения списък.

Чл. 38. (1) Във висшето училище се създава комисия за работа с жалби на студенти и докторанти и Съвет по качеството, чиито състави се определят със заповед на ректора.

(2) Дейността на комисията за работа с жалби на студенти и докторанти се регламентира със специални правила, приети от Академичния съвет.

(3) Съветът по качеството:

1. обсъжда и оценява качеството на осъществяваното обучение от отделните катедри във висшето училище;

2. предлага на ректора предприемането на конкретни мерки за подобряване на организацията и осъществяването на учебния процес във висшето училище;

3. оценява качеството на учебната документация на специалностите към отделните катедри във висшето училище и прави предложения до ректора за нейното обновяване съобразно потребностите и изискванията на бизнеса;

4. синхронизира преподаването на отделните дисциплини към катедрите във висшето училище и образователното им съдържание;

5. оценява провежданите преддипломни стажове от студентите в отделните специалности, за които отговарят съответните катедри и прави предложения до ректора за подобряване на тяхната организация и ефективност;

6. оценява кадровата осигуреност на катедрите и необходимостта от повишаване на професионалната квалификация на преподавателите в катедрите и подобряване на качеството на преподавателската и научноизследователската им дейност;

7. изпълнява и други функции, възложени от ректора или от Академичния съвет.

Чл. 39. (1) Студентите се явяват на изпити при преподавателя чел лекционния курс по дадената дисциплина.

(2) По изключение, по молба на студентите, със съгласието на ръководителя на съответната катедра и разрешение на заместник-ректора по учебната дейност, те могат да се явяват на изпити и при други преподаватели, като за целта се изготвят индивидуални протоколи от дирекция „Учебна дейност“.

(3) Студентите могат да бъдат освобождавани от изпит с оценка не по-ниска от „много добър (5)“ или лишавани от право на първо явяване на

изпит по дадена учебна дисциплина на базата на първите два елемента на крайната оценка, формирана по реда на чл. 37, ал. 3, т. 1-3, и предварително обявени от титулярите на учебните дисциплини други условия.

(4) От право на явяване на изпит на редовната и поправителната сесия по дадена дисциплина се лишават и студентите, които са отсъствали повече от половината от учебните занятия по дисциплината.

(5) Освобождаването от изпит или лишаването от право на първо явяване на изпит става от титуляра на учебната дисциплина по предложение на асистента, водещ семинарните занятия. Титулярът на учебната дисциплина може да проведе допълнително събеседване със съответния студент за определяне на оценката за освобождаване от изпит или за лишаване от право на първо явяване на изпит. Когато титулярът на учебната дисциплина води и семинарните занятия по дисциплината, решението за освобождаване от изпит или за лишаване от право на първо явяване на изпит се взема самостоятелно от него.

(6) Оценката, с която студентът се освобождава от изпит, се счита за крайна оценка по учебната дисциплина и се вписва в студентската книжка и изпитния протокол в деня на провеждане на съответния изпит, като се отбелязва, че тя е от текущ контрол.

(7) На лишения студент от право на първо явяване на изпит се вписва административна слаба оценка в изпитния протокол в деня на провеждане на съответния изпит, като се отбелязва, че тя е от текущ контрол.

Чл. 40. (1) Знанията и уменията на студентите във висшето училище се оценяват по шестобалната система, която включва следните оценки: отличен (6), много добър (5), добър (4), среден (3) и слаб (2).

(2) За успешно положен се смята изпитът, оценен най-малко със „среден (3)“.

(3) Оценките по шестобалната система се трансформират в оценки по скалата на Европейската система за натрупване и трансфер на кредити (ECTS), както следва: отличен (6) – А; много добър (5) – В; добър (4) – С; среден (3) – D, E; слаб (2) – FХ, F.

(4) Всички оценки по шестобалната система и скалата на ECTS, с изключение на последната оценка по ал. 3, носят предвидените в учебните планове образователни кредити.

(5) В академичните справки и европейското дипломно приложение, издавани от висшето училище, заедно с оценките по шестобалната система се вписват и съответствията им по скалата на ECTS.

(6) Преддипломният стаж, включен в учебния план на съответната специалност и форма на обучение, се провежда в корпоративни структури, свързани със специалностите във висшето училище, и се оценява словесно като „признат“ или „непризнат“.

Чл. 41. (1) Основна форма за оценяване на знанията и уменията на студентите във висшето училище е писменият изпит. Може да се прилага и комбинирана форма, която включва и устно изпитване.

(2) Знанията и уменията на студентите в неравностойно социалноположение (слепи, глухи, инвалиди с трайни увреждания и намалена работоспособност със 70 и над 70 на сто и военноинвалиди) могат да се оценяват и по друг начин по преценка на съответния преподавател съобразно конкретния случай.

(3) Крайните оценки на студентите по отделните учебни дисциплини се формират, като се вземат под внимание следните елементи на оценката по дадена учебна дисциплина и техните тегла:

1. за редовната форма на обучение:

а) аудиторна заетост (присъствие на учебни занятия, участие в семинарни занятия, междинни тестове, контролни работи и други форми на текущ контрол през семестъра) – 20 на сто;

б) извънаудиторна заетост (курсови работи, реферати, конспекти, казуси и други възложени задания, както и посещения на определените часове за консултации) – 30 на сто;

в) краен изпит (писмен или комбиниран - писмен и устен) – 50 на сто.

2. за задочната форма на обучение: а) аудиторна заетост – 10 на сто; б) извънаудиторна заетост – 30 на сто;

в) краен изпит (писмен или комбиниран - писмен и устен) – 60 на сто.

3. за дистанционната форма на обучение:

а) резултати от междинни тестове – 20 на сто;

б) курсови работи, реферати, казуси и други поставени задачи – 20 на сто;

в) краен изпит (присъствен или онлайн) – 60 на сто.

(4) азработените от студентите извънаудиторни писмени задания по ал.3, т.1, 2 и 3, буква „б“ и чл. 57, ал.5, буква „а“ се изпращат на електронната платформа Moodle на висшето училище за проверка за наличие на плагиатство.

(5) При обучението по съвместни програми с чуждестранни висши училища знанията и уменията на студентите се оценяват съгласно клаузите в подписаните с тях договори или споразумения, което се оповестява пред студентите в началото на обучението по съответната програма.

(6) По математика и спорт преподавателите могат да определят други тегла на отделните елементи на крайната оценка или да не прилагат някои нейни елементи в зависимост от спецификата на обучението по съответната учебна дисциплина, което се оповестява пред студентите от съответния преподавател в началото на обучението по дадената дисциплина.

(7) Студенти, които по медицински или други основателни причини са

освободени от дисциплината „спорт“ са длъжни да се явят на финален изпит – тест, като оценката от него се включва в дипломите им.

(8) При измама по време на изпит, установена след приключването му, както и при явяване на изпит под чужда самоличност, изпитът се анулира със заповед на ректора по предложение на съответния преподавател, към което се прилагат доказателствата за измамата.

(9) При констатиране на повече от 25% плагиатство при изпълнението на възложени задания за извънаудиторна заетост по ал. 3, те се считат за неизпълнени, което се взема предвид при оценяването на самостоятелната работа на студентите и формирането на изпитната им оценка по съответната дисциплина.

(10) Студентите имат право да се информират за получената оценка на съответния изпит, както и за текущите оценки на контролни работи и други форми на текущ контрол през семестъра.

(11) Не се разрешава ползването на мобилни телефони и други технически средства по време на изпит, с изключение на електронни калкулатори.

Чл. 42. (1) Изпитите във висшето училище се полагат съобразно съдържанието на учебните програми по съответните учебни дисциплини в рамките на определените изпитни сесии.

(2) Заместник-ректорът може да разреши по изключение отделни изпити да се полагат и през друго време, като за целта се изготвят индивидуални протоколи от дирекция „Учебна дейност“.

(3) Това изключение не се прилага в последния курс на обучение, последен семестър.

Чл.43. (1) Студентите във висшето училище имат право на явяване на изпит по всяка учебна дисциплина на редовна, поправителна и ликвидационна изпитна сесия, като времето за провеждане на отделните изпитни сесии се определя в графика на учебния процес.

(2) Студентът има право да се яви на ликвидационна сесия веднага след поправителната сесия или на ликвидационна сесия през м. септември.

(3) За да се яви на ликвидационна сесия, студентът трябва да заплати такса по тарифата на университета.

(4) За студентите от четвърти курс могат да се определят допълнителни ликвидационни сесии преди провеждането на съответния държавен изпит по специалността или защита на дипломни работи.

(5) Студентите се явяват на ликвидационна сесия с индивидуални протоколи, които се изготвят от дирекция „Учебна дейност“ най-малко един ден преди датата на провеждане на съответния изпит и заплащане на

определената такса.

(6) Студентите, които имат оценка различна от слаб 2, нямат право да се явяват на последващ или ликвидационен изпит с цел повишаване на вече вписаната оценка.

Чл. 44. (1) Бременните студентки, студентките-майки във висшето училище с деца до 6 години, студентите в неравностойно социално положение по чл. 37, ал. 2 и студентите, които се обучават по втора специалност или в съкратени срокове, имат право на:

1. отсъствие до 50 на сто от всички учебни занятия;
2. явяване на изпити на всички изпитни сесии във висшето училище.

(2) Когато и двамата родители са студенти във висшето училище и имат едно дете до 6 години, правото по ал. 1 се ползва по избор от единия родител, а когато имат две и повече деца до 6 години, това право може да се ползва и от двамата родители.

(3) При наличието на обективни причини правото по ал. 1 може да се ползва и от други студенти, за което се представят съответни документи.

(4) Ползването на правото по ал. 1 се разрешава от ректора по молба на студента, към която се прилагат документи, удостоверяващи основанието за ползване на това право.

(5) При особени случаи ректорът може да разреши на студенти да не посещават учебните занятия по отделните дисциплини, като те са длъжни да се явяват на междинни тестове, контролни работи и други форми на текущ контрол и да изпълняват възложени задания за извънаудиторна заетост.

(6) Ползването на правото по ал. 1 и 5 се вписва в студентската книжка на съответния студент.

Чл. 45. (1) Студентите във висшето училище могат да се записват в по-горен курс с три невзети изпита.

(2) Бременните студентки, студентките-майки с деца до 6 години и студентите в неравностойно социално положение по чл. 37, ал. 2 могат да се записват в по-горен курс с четири невзети изпита.

(3) При наличието на обективни причини ректорът може да разреши записването на студенти в по-горен курс с повече невзети изпити от определения брой по ал. 1 и 2.

(4) Студентите се явяват на невзети изпити при новите титуляри на учебните дисциплини или по изключение, със съгласието на ръководителя на съответната катедра и разрешение на заместник-ректора по учебната дейност, при други преподаватели, като за целта се изготвят индивидуални протоколи от дирекция „Учебна дейност“.

Чл. 46. (1) Материалите от писмените изпити на студентите във висшето училище се съхраняват от преподавателите или от дирекция „Учебна дейност” най-малко една година от датата на провеждането им, след което се унищожават от тях.

(2) Резултатите от крайния изпит при дистанционното обучение се съхраняват на електронен носител от Центъра за дистанционно обучение най-малко пет години.

Чл. 47. (1) Студентите във висшето училище прекъсват обучението си със заповед на ректора за срок не по-малък от два семестър и не по-голям от 3 години поради:

1. останали изпити след ликвидационната сесия за текущата учебна година над допустимия брой по чл. 41, ал. 1 и 2;
2. бременност и отглеждане на дете;
3. здравословни причини;
4. семейни причини;
5. отсъствие от страната;
6. неплатена семестриална такса за обучение;
7. незаписване в определения срок за съответния семестър;
8. доказана измама по време на изпит;
9. собствено желание;
10. други подобни причини.

(2) Студентите имат право на две прекъсвания за периода на обучението си, независимо от причините за тях.

(3) Бременните студентки и студентките-майки с деца до 6 години имат право на три прекъсвания за периода на обучението си, като едното от тях е помайчинство, установено със съответни документи. Право на три прекъсвания имат и студентите в неравностойно социално положение по чл. 37, ал. 2.

(4) Студентите в последния семестър нямат право да прекъсват своето обучение по собствено желание. Те завършват семестриалното си обучение по учебния план, по който са се обучавали през последния семестър.

(5) Студентите, на които след първо прекъсване на обучението, а бременните студентки, студентките-майки с деца до 6 години и студентите в неравностойно социално положение по чл. 37, ал. 2 – след първо или второ прекъсване на обучението или след ликвидационната сесия за текущата учебна година, са останали с повече изпити от допустимия брой по чл. 41, ал. 1 и 2, могат да презаписват курса на обучение след подадена от тях молба и разрешение на ректора. Те доплащат разликата в семестриалната такса за обучение за курса, който презаписват, както и определената такса за повторно изучаване на дисциплина при презаписване на курса на обучение.

Чл. 48. (1) Студентите, прекъснали обучението си поради неплатена семестриална такса за обучение, незаписване в определения срок за съответния семестър или доказана измама по време на изпит, нямат право да се явяват на изпити по време на срока на прекъсването им. Те могат да се явяват на изпити от началото на семестъра, в който продължават обучението си.

(2) За срока на прекъсване на обучението си, независимо от причините, студентите нямат право да започват обучение по втора специалност и в съкратени срокове, включително по индивидуален план, както и да се преместват от една специалност или форма на обучение в друга.

(3) Студентите с невзети и неположени семестриални изпити за последния курс нямат право да прекъсват обучението си. Те завършват този курс по учебния план, по който са се обучавали през предходната учебна година.

(4) Прекъсналите студенти по различни причини могат да продължат обучението си във висшето училище с молба до ректора, който издава за това съответна заповед. Те заплащат семестриалната такса за обучение за курса, в който продължават обучението си.

(5) Ако прекъсналите студенти не подадат молба до ректора за продължаване на обучението си до три години, те биват отстранени от висшето училище.

Чл. 49. (1) Студентите във висшето училище, на които са останали повече от допустимите неположени, невзети изпити за съответната учебна година и имат две прекъсвания, а бременните студентки, студентките-майки с деца до 6 години и студентите в неравностойно социално положение по чл. 37, ал. 2 – три прекъсвания, се отстраняват от висшето училище със заповед на ректора.

(2) Отстранените студенти могат еднократно да възстановят студентските си права по преценка на ректора.

(3) По реда на ал. 2 могат да възстановят студентските си права и студенти, отстранени от висшето училище поради неплащане на семестриалната такса.

(4) Възстановяването на студентски права става със заповед на ректора и заплащане на определената за това такса. Възстановилите студентските си права заплащат семестриалната такса за обучение за учебната година, в която продължават обучението си, независимо от признатите изпити и кредити по ал. 5.

(5) На възстановилите студентските си права студенти се признават само успешно положените изпити и присъдените кредити по учебни дисциплини, за които има най-малко 80 на сто покритие на хорариума и тематичното съдържание по учебната програма, по която се преподава в

момента.

(6) Студентите с възстановени права полагат изпити по учебния план на курса, в който продължават обучението си. Курсът на обучение се определя от заместник-ректора по учебната дейност в зависимост от броя на положените до отстраняването изпити и действащия учебен план за специалността и формата на обучение.

(7) Студентите с възстановени права в последния курс завършват обучението си по учебния план за учебната година, през която са приети във висшето училище, ако имат изисквания се минимален брой кредити за съответната образователно-квалификационна степен.

(8) При недостиг на кредити в случаите по ал. 7 на студентите се определя допълнителна аудиторна или извънаудиторна заетост по чл. 5, ал. 1 от Правилата за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити във висшето училище, която да покрие изисквания се минимален брой кредити за съответната образователно-квалификационна степен.

Чл. 50. (1) Студентите във висшето училище, които след завършен първи курс нямат липсващи оценки и имат среден успех за предходната учебна година най-малко „добър (4,00), имат право да се преместват от една специалност или форма на обучение в друга.

(2) При наличието на обективни причини ректорът може да разреши преместване на студенти от една специалност или форма на обучение в друга и без да са налице изискванията по ал. 1.

(3) За преместване на студенти от една специалност или форма на обучение в друга се подава молба до ректора в определения за това срок в графика на учебния процес, към която се прилага справка за средния успех на студента за предходната учебна година, изготвена от дирекция „Учебна дейност“.

(4) При наличието на обективни причини ректорът на висшето училище може да разреши преместване на студенти от една специалност или форма на обучение в друга и извън срока в графика на учебния процес.

(5) Разрешаването на преместване на студенти от една специалност или форма на обучение в друга става със заповед на ректора и заплащане на определената за това такса.

Чл. 51. (1) За преместване на студенти във висшето училище от друго висше училище в страната се подава молба до ректора. Към молбата се прилага академична справка за положените изпити и присъдените кредити във висшето училище, в което е учил преди това съответният студент.

(2) Разрешаването на преместване на студенти по ал. 1 става със заповед на ректора.

(3) На преместените студенти във висшето училище от друго висше

училище в страната се признават само онези положени изпити и присъдени кредити по учебни дисциплини, които отговарят на изискванията на чл. 45, ал. 5.

(4) Изпитите и кредитите по ал. 3 се признават от комисия, която включва заместник-ректора по учебната дейност и декана на академичната програма.

(5) Изискванията по чл. 45, ал. 5 се установяват от академична справка и учебни програми или въпросници по дисциплините, представени от съответния студент.

(6) При различия в наименованията на изучаваните учебни дисциплини в друго висше училище в страната или в чужбина с тези по учебните планове на съответните специалности във висшето училище, комисията по ал. 4 преценява сходството в учебното им съдържание и определя дисциплините в училището, по които се признават положени изпити в друго висше училище.

(7) Заместник-ректорът по учебната дейност предлага в кой курс да бъде записан преместеният студент във висшето училище от друго висше училище в страната в зависимост от признатите изпити и кредити по ал. 4.

(8) Преместването във висшето училище на студенти от висши училища в чужбина за продължаване на обучението им в бакалавърската степен и кандидатстването на лица за обучение в магистърската степен, придобили висше образование или завършили периоди на обучение в чуждестранни висши училища, става при условия и по ред, определени с правилник, приет от Академичния съвет.

Чл. 52. (1) Студентите във висшето училище, които след завършен първи курс нямат липсващи оценки и имат среден успех за предходната учебна година най-малко „добър (4,00), имат право да се обучават и по втора специалност едновременно.

(2) При наличието на обективни причини ректорът на висшетоучилище може да разреши обучение на студенти по втора специалност и без да са налице изискванията по ал. 1.

(3) Обучението по втора специалност се осъществява в редовна, задочна или дистанционна форма и се прекъсва при отказ от обучение по първата специалност.

(4) Преддипломен стаж се полага само от студенти редовно и дистанционно обучение.

(5) Дипломирането на студентите по две специалности може да се извърши в рамките на една сесия.

Чл. 53. (1) За обучение по втора специалност във висшето училище се подава молба до ректора, към която се прилага справка за средния успех на

студента за предходната учебна година, изготвена от дирекция „Учебна дейност”.

(2) Разрешаването на обучение по втора специалност става със заповед на ректора и заплащане на съответните такси.

(3) На обучаващите се студенти по втора специалност се издава нов персонален идентификационен (факултетен) номер и нова студентска книжка, в която се записва, че тя е за обучение по втора специалност.

(4) При отказ на студента от обучение по втората специалност платеното увеличение на семестриалната такса не се връща.

Чл. 54. (1) Обучението на студенти по втората специалност във висшето училище се осъществява по учебния план за тази специалност.

(2) Втора специалност се придобива, когато студентите са изпълнили всички свои задължения, предвидени в учебния план за тази специалност.

(3) Изпитите за втората специалност се полагат по време на редовните, поправителните и ликвидационните изпитни сесии за тази специалност.

(4) Положените изпити и присъдените кредити по учебни дисциплини за първата специалност се признават за втората специалност, ако са включени в учебния план за тази специалност и отговарят на изискванията на чл. 45, ал. 5.

(5) Студентите, които ползват правото по чл. 40 при обучението по първата специалност, могат да ползват това право и при обучението по втората специалност.

(6) Прекъсване на обучението по втората специалност се допуска само веднъж, независимо от причините за това.

(7) Отстраняването или прекъсването на обучението на студентите по първата специалност, независимо от причините за това, води до отстраняване или прекъсване на обучението и по втората специалност.

Чл. 55. (1) Дипломирането на студентите по втората специалност във висшето училище става след дипломирането им по първата специалност при условията и по реда, които са определени за втората специалност.

(2) На завършилите студенти втора специалност се издава отделна диплома.

Чл. 56. Студентите във висшето училище, които след завършен първи курс нямат липсващи оценки и имат среден успех за предходната учебна година най-малко „добър (4,00), имат право да се обучават в съкратени срокове.

Чл. 57. (1) За обучение в съкратени срокове се подава молба до ректора, към която се прилага справка за средния успех на студента за

предходната учебна година, изготвена от дирекция „Учебна дейност”.

(2) Разрешаването на обучение в съкратени срокове става със заповед на ректора и заплащане на таксата за обучение със съответното увеличение.

(3) Студентите, обучаващи се в съкратени срокове, не могат да се обучават едновременно по две специалности.

(4) При отказ от обучение в съкратени срокове платеното увеличение на семестриалната такса не се връща.

Чл. 58. (1) Обучението на студентите в съкратени срокове във висшето училище се осъществява по учебния план за съответната специалност и форма на обучение, като общият срок на обучение не може да е по-малък от три учебни години.

(2) Обучаващите се студенти в съкратени срокове имат всички права за формата на обучение, в която са приети.

(3) Обучаващите се студенти в съкратени срокове и по втора специалност имат право да се явяват на извънредни изпитни сесии по тяхна молба с разрешение на заместник-ректора по учебната дейност, като за целта се изготвят индивидуални протоколи от дирекция „Учебна дейност”.

(4) Дипломирането на обучаващите се студенти в съкратени срокове става по общия ред и съгласно утвърдения учебен план на специалността и формата на обучение.

Чл. 59. (1) Студентите във висшето училище, които след завършен първи курс нямат липсващи оценки и имат среден успех за предходната учебна година най-малко „добър (4,00), имат право да се обучават в съкратен срок.

(2) По индивидуален могат да се обучават само студенти записани в трансферни програми от други висши училища.

Чл. 60. (1) За обучение по индивидуален план се подава молба до ректора.

(2) Разрешаването на обучение по индивидуален план става със заповед на ректора и заплащане на определената за това такса.

(3) Обучаващите се студенти по индивидуален план не могат да се обучават едновременно по две специалности.

(4) При отказ на студента от обучение по индивидуален план семестриалната такса не се връща.

Чл. 61. (1) Обучаващите се студенти по индивидуален план могат да не посещават учебните занятия по отделните дисциплини, като те са длъжни

да изпълняват определените задания за извънаудиторна заетост съгласно учебния план за специалността и формата на обучение.

(2) Обучаващите се студенти по индивидуален план се явяват на изпити по утвърдения график по ал. 2, като за целта се изготвят индивидуални протоколи от дирекция „Учебна дейност”.

(3) Крайните оценки по отделните учебни дисциплини на обучаващите се студенти по индивидуален план се формират, като се вземат под внимание следните елементи на оценката по дадена учебна дисциплина и техните тегла:

а) извънаудиторна заетост (курсови работи, реферати, конспекти, казуси и други възложени задания) – 30 на сто;

б) краен изпит (писмен или комбиниран – писмен и устен) – 70 на сто.

(4) Дипломирането на обучаващите се студенти по индивидуален план става по общия ред съгласно утвърдения учебен план на специалността и формата на обучение.

Чл. 62. (1) След успешното полагане на всички семестриални изпити и изпълнението на другите задължения, предвидени в учебния план на съответната специалност и форма на обучение, студентите във висшето училище са длъжни да се явят на държавен изпит по специалността или на защита на дипломна работа по техен избор за придобиване на висше образование на образователно-квалификационната степен „бакалавър”.

(2) Право за приключване на обучението си в бакалавърската степен със защита на дипломна работа имат студентите без липсващи оценки и със среден успех от семестриалните изпити до края на седмия семестър включително, най-малко Много добър (5.00).“

(3) Катедреният съвет изготвя и приема разширен въпросник за държавния изпит по специалността, който се публикува на интернет страницата на висшето училище не по-късно от един месец преди провеждането на първата сесия на държавния изпит.

(4) Държавният изпит и защитата на дипломни работи се организира в рамките на три сесии, времето за които се определя в учебния план за специалността.

(5) За явяването на държавен изпит или на защита на дипломна работа на дадена сесия се подава молба до ректора от съответния студент.

(6) Студентите се явяват на държавен изпит или на защита на дипломна работа на трета и следваща сесия с индивидуални протоколи, които се изготвят от дирекция „Учебна дейност” най-малко 7 (седем) дни преди датата на провеждане на съответната сесия и заплащане на определената такса.

Чл. 63. (1) Държавният изпит е писмен или комбиниран (писмен и устен) с продължителност не по-малко от един астрономически час и се провежда от изпитна комисия, която включва най-малко трима хабилитирани преподаватели. В комисията могат да се включат и хабилитирани лица в съответната научна област от други висши училища.

(2) Изпитната комисия за държавния изпит по специалността или за защита на дипломни работи, по която е осъществявано съвместното обучение с чуждестранно висше училище на английски език, включва преподаватели от ВУЗФ и от съответното чуждестранно висше училище.

(3) По изключение в изпитната комисия могат да се включат и нехабилитирани преподаватели с образователната и научна степен „доктор”, както и специалисти от практиката в съответната професионална област.

(4) Съставът на изпитната комисия се предлага от декана на академичната програма и се назначава със заповед на ректора.

(5) Оценка от държавния изпит и защитата на дипломни работи се вписват в студентските книжки и изпитните протоколи след приключване на изпита, а в главната книга – в едноседмичен срок от провеждане на изпита и в електронната платформа Moodle.

(6) Оценка по ал. 4 се вписват от председателя на изпитната комисия или от упълномощен от него член на комисията.

(7) Студентите не могат да се явяват на следваща или извънредна изпитна сесия, както и на държавния изпит за повишаване на оценката.

(8) Ректорът може да разреши на студентите, които живеят или работят в чужбина, да се явят на дипломна защита и неприсъствено чрез използване на технически средства за визуална комуникация, които се определят от председателя на комисията.

Чл. 64. (1) Студентите във висшето училище, които не са положили успешно държавния изпит или защитили дипломните си работи на първата сесия, имат право да се явят на още една сесия по учебния план на специалността и формата на обучение.

(2) Студентите, които не са положили държавния изпит на двете сесии по учебния план, могат да се явят отново на държавен изпит, след заплащане на определената за това такса.

Чл. 65. (1) Студентите, които не са се явили на държавен изпит или на защита на дипломна работа три години след провеждане на последната сесия по учебния план, се отстраняват от висшето училище със заповед на ректора на висшето училище.

(2) Отстранените студенти в случаите по ал. 1 могат да възстановят правата си при условията и по реда на чл. 45, ал. 2.

(3) Разпоредбите на ал. 1 и 2 се прилагат и за защитите на дипломни работи на студентите в магистърската степен на обучение във висшето училище.

Чл. 66. (1) Обучението в магистърската степен във висшето училище завършва със защита на дипломна работа.

(2) На интернет страницата на висшето училище се публикува списък с примерни теми, които се определят от преподавателите по различните дисциплини и се актуализират в началото на всяка академична година.

(3) Право на явяване на защита на дипломна работа имат студентите, които са положили успешно всички семестриални изпити за магистърската степен и са изпълнили другите задължения, предвидени в учебния план на специалността и формата на обучение.

(4) Сроковете за подаване на молби за одобряване на теми за дипломни работи, предоставяне на първоначалните варианти на дипломните работи на научните ръководители и на окончателните им варианти, рецензиране на дипломните работи и предоставяне на рецензиите на студентите за съответната сесия, както и изискванията за обема и оформянето на дипломните работи се определят от заместник-ректора по учебната и научноизследователската дейност след съгласуване с ръководителите на катедрите към висшето училище и публикуват на неговата интернет страница.

Чл. 67. (1) Студентите, които отговарят на условията по чл. 62, ал. 3, подават молби до ръководителите на съответните катедри за одобряване на избраните от тях теми на дипломни работи в определения за това срок, които се представят в дирекция „Учебна дейност“.

(2) В случай на неодобрение на темата на дипломната работа, ръководителя на катедрата уведомява за това дирекция „Учебна дейност“. Дирекция „Учебна дейност“ се свързва със студента, който в срок от 1 месец трябва да подаде нова молба с променена тема.

(3) Ръководителите на катедрите определят научни ръководители и рецензенти на дипломните работи на отделните студенти при равномерното им разпределяне между членовете на катедрата и хоноруваните преподаватели, осъществяващи обучение на студенти по съответните специалности.

Чл. 68. (1) Защитата на дипломна работа се организира в рамките на три сесии, времето за които се определя в учебния план на специалността и формата на обучение.

(2) За явяването на защита на дипломна работа се подава молба от съответния студент до ректора.

(3) Студентите се явяват на защита на дипломна работа на трета и следваща сесия с индивидуални протоколи, които се изготвят от дирекция „Учебна дейност” най-малко един ден преди датата на провеждане на защитата.

(4) При подаването на молба за явяване на защита на дипломна работа на трета или следваща сесия студентите заплащат определената такса за тази сесия.

(5) При неявяване или недопускане до защита на дипломна работа на трета или следваща сесия платената за нея такса не се връща на студентите.

Чл. 69. (1) Защитата на дипломната работа се провежда пред комисия, която включва най-малко трима хабилиитирани преподаватели съответната научна област. В нея могат да участват също така хабилиитирани лица от други висши училища и специалисти от практиката.

(2) По изключение в комисията могат да участват и нехабилиитирани преподаватели с образователната и научна степен „доктор”, водили занятия на дипломантите по време на обучението им в магистърската степен във висшето училище.

(3) Съставът на комисията се предлага от декана на академичната програма и се назначава със заповед на ректора.

(4) Ректорът може да разреши на студентите, които живеят или работят в чужбина, да защитават дипломните си работи и неприсъствено чрез използване на технически средства за визуална комуникация, които се определят от председателя на комисията по ал. 3.

Чл. 70. (1) Оценките от защитата на дипломните работи се вписват в студентските книжки и в изпитните протоколи след приключване на защитата, а в главната книга – в едноседмичен срок от провеждането ѝ.

(2) Оценките по ал. 1 се вписват от председателя на комисията.

(3) Оценките от защитите на дипломни работи по специалности, по които се осъществява съвместно обучение с чуждестранни висши училища, се вписват в изпитни протоколи, изготвени от дирекция „Учебна дейност”, въз основа на представените академични справки или други удостоверяващи документи от съответното чуждестранно висше училище.

(4) В случаите по ал. 3 оценките от защитите на дипломните работи се нанасят в главните книги от началника на дирекция „Учебна дейност” към висшето училище и подписват от заместник-ректора по учебната и научноизследователската дейност.

Чл. 71. Дипломирането на обучаващите се студенти в магистърската степен във висшето училище се регламентира с приетата от Академичния съвет Наредба за приемане и обучение на студенти в тази степен.

Чл. 72. На дипломиралите се студенти във висшето училище по специалности, по които е осъществявано съвместно обучение с чуждестранни и български висши училища, се издават две дипломи за завършено висше образование на съответната образователно-квалификационна степен – от ВУЗФ и от съответното чуждестранно висше училище.

Чл. 73. (1) На дипломиралите се студенти във висшето училище се издава по тяхно искане безплатно европейско дипломно приложение.

(2) Издаденото европейско дипломно приложение на съответното лице се регистрира в главната книга за неговия випуск от дирекция „Учебна дейност” на висшето училище.

Чл. 74. Няма право за явяване на държавен изпит или на защита на дипломна работа студенти във висшето училище, които не са платили дължимата учебна такса до провеждане на съответната сесия.

Чл. 75. Студенти, които са приключили своето семестриално обучение в съответната образователно-квалификационна степен, запазват правото си да се явят на държавен изпит или защита на дипломна работа в продължение на три години, считано от годината на приключване. При неспазване на този срок, студентите се отстраняват, без право на защита.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Този правилник отменя Правилника за учебната дейност на Висшето училище по застраховане и финанси, приет на заседание на Висшия училищен съвет с Протокол № 2 от 29.06.2006 г.

Правилникът е приет на заседание на Академичния съвет с Протокол № 6 от 21.06.2023 г, изменен и допълнен с Протокол № 2 от 04.04.2024 г.